

Vanuit kamp organiseerde Zutphense AZC-er en dwangarbeider Dorus Voortman 'voetbalinterlands'

Door Martin Vink 04-05-18

Dorus Voortman Bron: PZC.nl

Als zeventienjarige is Dorus Voortman in de Tweede Wereldoorlog te werk gesteld in nazi-Duitsland. Ver verwijderd van zijn familie kan de Zutphenaar met voetbal even de zinnen verzetten: hij regelt wedstrijden tussen dwangarbeiders uit verschillende landen. Zijn zoon Maarten begon een zoektocht.

Om een beeld te krijgen van wat Dorus Voortman in de bezettingsjaren in zuid-Duitsland heeft meegemaakt, was zoon Maarten vele jaren later aangewezen op andere bronnen dan zijn vader. Zijn pa sprak er thuis nooit over. Moeder Betsie, Dorus' broer Gerrit en Dorus' zus Rens legden puzzelstukjes op tafel, naast een boek met foto's, reisdocumenten en tekeningen van hem uit die tijd.

Als speler van het Zutphen AZC organiseerde hij div. interlandvoetbalcompetities in zijn werkkamp
Bron: PZC.nl

Schaamte

Maarten Voortman, 52 jaar en woonachtig in Zutphen: „Na zijn terugkeer in Zutphen zagen mensen hem toch als iemand die voor de Duitsers had gewerkt [..]. Terwijl er hier in Nederland zoveel ellende was geweest.

Maar mijn vader had geen keuze; hij was aangewezen om als dwangarbeider naar Duitsland te worden afgevoerd. Het was ook uit schaamte dat hij niet over die periode wilde praten."

„Mijn vader speelde in een juniorenteam van de voetbalclub AZC in Zutphen, toen de Duitsers hem in 1942 eruit pikten om als dwangarbeider aan de slag te gaan.

Hij was zeventien jaar, vrijgezel. Daarom wezen ze hem aan. Tot groot verdriet van hem en zijn familie ging hij op transport.

Hij is te werk gesteld in een papierfabriek in Schongau, in Beieren. Overigens, tientallen leden van AZC hebben dwangarbeid verricht in Duitsland."

De Fransen Bron: PZC.nl

Barakken

„Die arbeid in de papierfabriek is niet te vergelijken met de erbarmelijke omstandigheden in concentratiekampen. Al was het eten dat dwangarbeiders kregen, slecht. En hadden ze last van luizen. De arbeiders sliepen in barakken, in een kamp. Het was zes dagen in de week werken, op zondag mochten ze zich buiten het kamp begeven.”

„Behalve Nederlanders zaten in het kamp andere nationaliteiten: Tsjechen, Italianen, Fransen, Russen. Met zijn collega's zette mijn vader een 'interlandcompetitie' op. Voetbal was zijn passie. Als kleine jongen zat hij al bij AZC. Het voetbal was voor de dwangarbeiders een uitlaatklep, een manier om in die moeilijke periode te overleven.”

Aanplakbiljetten

„Mijn vader tekende graag. Zo maakte hij de aanplakbiljetten waarop de interlandwedstrijden werden aangekondigd. Hij tekende karikaturen van spelers. Of er toen ook een wedstrijd was tussen een Nederlands en een Duits team? Dat zal wel niet.”

Dorus (links) bij de toss voorafgaand aan de wedstrijd Holland-Frankrijk

„Drie jaar heeft mijn vader als dwangarbeider gewerkt in zuid-Duitsland. Begin juni 1945 is hij met de trein teruggekeerd naar Zutphen. Maar het was niet bekend wanneer hij zou terugkomen. Eerst kon hij zijn ouders niet vinden. Aan de Oude Wand 15 woonden ze niet meer. Vermoedelijk is het huis door het bombardement in april 1944 zo erg beschadigd geraakt, dat ze moesten verhuizen. Bleken ze te wonen aan de Rodetorenstraat.”

Lever

„Van lieverlee lukte het hem ook weer de draad op te pakken. Hij kon terugkeren bij zijn vroegere werkgever, de papierfabriek Spruyt en Co. Daar is hij gebleven tot 1975, toen hij op 51-jarige leeftijd overleed [..]. Hij had last van zijn lever. Ze dachten dat die problemen waren ontstaan door de dampen van chemische middelen die in een papierfabriek worden gebruikt [..]. Mijn vader is gecremeerd.”

„Met een dwangarbeider uit Frankrijk heeft mijn vader een briefwisseling gehad. Hij is ook bij ons in Zutphen geweest. Een jaar voor de dood van pa zijn we nog naar het dorp in Beieren geweest, waar hij te werk was gesteld. Acht jaar was ik toen. Nee, veel herinner ik me daar niet van.”

Maarten Voortman toont een aanplakbiljet dat destijds door zijn vader is gemaakt. © Foto Hissink

Jubileumboek

„Na zijn terugkeer uit Duitsland heeft mijn vader het voetbal opgepakt bij AZC. Hij wist daar door te dringen tot het eerste team. De club bestaat honderd jaar. In het jubileumboek dat in september verschijnt, besteden we aandacht aan de dwangarbeid.”